

VIJESTI

Početak projekta Centar izvrsnosti „Cerovačke špilje“ - održivo upravljanje prirodnom baštinom i krškim podzemljem

Dalibor Jirkal, Petra Kovač Konrad, Matea Talaja, Stipe Tutiš

Zagrebački speleološki savez, Zagreb

Tijekom 2016. godine objavljen je poziv za dostavu projektnih prijedloga pod nazivom „Promicanje održivog korištenja prirodne baštine u nacionalnim parkovima i parkovima prirode“ (referentni broj: KK.06.1.2.01) od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.“ Opći cilj poziva je *održivo korištenje odredišta prirodne baštine (nacionalnih parkova i parkova prirode) s ciljem doprinosa održivom društveno-gospodarskom razvoju na lokalnoj/regionalnoj razini*, a specifični cilj poziva je *povećanje privlačnosti i obrazovnog kapaciteta te uspostava boljeg upravljanja posjetiteljima u odredištima prirodne baštine (nacionalnim parkovima i parkovima prirode)*.

Izgled budućeg Centra izvrsnosti „Cerovačke špilje“

Originalnost i kvalitetu ideje (nap.a. Program SPARC - Speleološki park Crnopac i projekt Cerovačke) niza speleologa koji su radili na izradi projektnog prijedloga kroz Zagrebački speleološki savez, prepoznale su JU PP Velebit, Zadarska županija i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije „Natura Jadera“, te su svi zajedno, kao partneri, krenuli u zahtjevnu izradu projektno-tehničke dokumentacije i samu prijavu. Na navedeni poziv, kao završni rezultat

rada u listopadu 2016. prijavljen je projekt Centar izvrsnosti „Cerovačke špilje“- održivo upravljanje prirodnom baštinom i krškim podzemljem (referentni broj KK.06.1.2.01.0011), nakon čega je slijedio dugotrajan proces evaluacije u trajanju od godine i pol dana. Tijekom procesa evaluacije projekt je ocijenjen kao odličan i donesena je odluka o njegovom financiranju u veljači 2018. dok je Ugovor o provedbi potpisan u travnja 2018. godine.

Ovaj projekt je poseban po tome što mu je jedna od glavnih namjera omogućiti speleolozima da kroz svoje kreativne ideje, inovacije i konkretni rad, prenesu široj javnosti ljepote i zanimljivosti prirodne baštine Velebita, kao i ključne uloge i važnost očuvanja i upravljanja kršem i krškim podzemljem na regionalnoj i globalnoj razini. Ujedno je namjera pokazati i dokazati da su speleolozi svojim znanjima, iskustvom, vještinama, alatima, multidisciplinarnim pristupom i dr. jedan od glavnih i

neizostavnih dionika u zaštiti, očuvanju i upravljanju kršem i krškim podzemljem. Kako bi se ideja i želja stavila u funkcionalni i održivi okvir bilo je potrebno, osigurati osnovne preduvjete, a to su uz osiguranje sredstava za provedbu, razvoj infrastrukture i paralelno s time razvoj programa/sadržaja koje će ista infrastruktura podupirati.

Na razini infrastrukturnih zahvata u prostoru kojima će se omogućiti razvoj same destinacije za posjetitelje kao i njezino održivo upravljanje, predviđeno je izgraditi/ili revitalizirati:

- Novi Centar za prihvatanje i informiranje posjetitelja
- Vanjske šetnice
- Pješački prijelaz preko pruge
- Staze i šetnice unutar Cerovačkih špilja
- Suvremene interpretacijske i edukacijske elemente
- Opremanje prostora (Centra za posjetitelje i Regionalnog speleološkog referentnog centra) suvremenom tehnologijom

Dio projekta koji se uvelike odnosi na izgradnju programa i sadržaja unutar novoizgrađene infrastrukture sastoji se od 6 glavnih skupina:

- Uspostava i provedba edukacijsko-interpretacijskog programa Centra izvrsnosti „Cerovačke špilje“
- Program o zaštiti prirode i biološke raznolikosti te očuvanje okoliša
- Uspostava i provedba programa stručno-znanstvenih istraživanja, inventarizacije i valorizacije šireg područja PP Velebit
- Jedinstveni edukacijsko-interpretacijski program za očuvanje krša i krškog podzemlja - Regionalni speleološki referentni centar
- Razvoj međunarodne partnerske mreže speleoloških i stručno-znanstvenih organizacija iz regije Dinarskog krša
- Razvoj sustava monitoringa u svrhu održivog upravljanja prirodnom baštinom u Parku prirode Velebit

Radi se o programima koje je potrebno razviti uz pomoć znanstvene i stručne javnosti, unutar koje speleološka zajednica ima iznimno važnu ulogu. Tako će biti potrebno provesti različita istraživanja, analize, monitoringe, edukacije, školovanja, kao i razviti različite prakse, modele i sustave (stručne, upravljačke, obrazovno-edukacijske i sl.) te iste praktično primijeniti i staviti u funkciju. Naglašavamo da će kroz projekt, a na temelju zakonskog okvira i jasnih procedura i pravila vezanih za EU financiranje, postojati mogućnosti uključivanja šire zajednice u stručni i znanstveni rad iz područja zaštite i očuvanja prirodne i kulturne baštine, geomorfologije, biospeleologije, arheologije, paleontologije, hidrogeologije i dr. Osim što će speleolozi moći na ovom projektu „ispuhati“ svoju kreativnost i strast prema speleološkim istraživanjima raznih

vrsta, ističemo da se projektom želi unaprijediti i uspostaviti partnerska i suradnička mreža stručnjaka i znanstvenika, speleologa, na regionalnoj razini zemalja dinarskog krša ali i šire. Vrijednost više koja se želi postići jest osiguravanje potrebnih kapaciteta za uspostavu Regionalnog speleološkog referentnog centra koji bi speleolozima iz regije trebao koristiti kao mjesto okupljanja i logistička podrška za trenutna i buduća stručna i znanstvena istraživanja, posebno za razvoj i provedbu budućih domaćih i međunarodnih integriranih programa i projekata, kao i jedna od polaznih točaka za provedbu terenskih istraživanja, monitoringa, analize i pohrane podataka i materijala, održavanje skupova, kongresa, radionica, izložbi i svih ostalih aktivnosti koje potiču suradnju i razvoj speleologije na regionalnoj i međunarodnoj razini (nap.a. provedbom projekta osigurat će se uredski prostor sa suvremenom IT opremom, multimedijalna dvorana, dnevni prostor za smještaj istraživača i sobe za spavanje, terenski laboratorij za potrebe istraživanja i monitoringa, terensko oružarstvo s potrebnom opremom, poligoni za edukaciju i školovanje i dr.).

Kroz projekt veliki naglasak se stavlja na edukaciju posjetitelja, turista, avanturista, speleologa, ronionca, planinara, alpinista, vodiča, članova stručnih udruga koje se bave speleološkom djelatnošću i/ili zaštitom, očuvanjem i promicanjem prirodne baštine, javnog sektora za zaštitu prirode, posebno zaposlenika javnih ustanova za zaštitu prirode i dr. Kroz program edukacije bit će pozvana šira zajednica da ponudi svoje ideje i sudjeluje u pripremi, provedbi i realizaciji radionica, kampova, tečajeva, edukacija i sl.

Uz veliki entuzijazam, i putem ovog članka, koordinatori speleoloških aktivnosti na projektu koji djeluju kroz Zagrebački speleološki savez pozivaju našu, ali i regionalnu (međunarodnu) speleološku zajednicu da se uključi i podrži projekt kako bi nakon njegovog završetka dobili „pulsirajuće“ mjesto za razvoj i realizaciju novih ideja za budućnost.

Donja Cerovačka špilja. Foto: Dinko Stopić